

Debreceni Ítéltábla

Bhar.II.339/2009/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN

A Debreceni Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság a Debrecenben, 2009. november 16. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

ítéletet:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt vádlott és társa ellen indult büntetőügyben a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2009. április 9. napján kihirdetett 3.Bf.579/2008/6. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett I.r. vádlott vonatkozásában megváltoztatja a következők szerint.

I.r. vádlott bűnös további 4 rb., - amelyből 2 rb. folytatólagosan elkövetett - jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntetében (1-4-5-6; 2-3; 7., 8. ítéleti tényállások) [Btk.288.§].

A vádlott terhére megállapított számvitel rendjének megsértése vétségének helyes elnevezése folytatólagosan elkövetett számviteli fegyelem megsértésének vétsége [Btk.289.§ a), b) pont].

Egyebekben a másodfokú ítéletet helybenhagyja.

Indokolás:

I.r. vádlottat a Nyíregyházi Városi Bíróság 10.B.1510/2004/46. számon 2008. március 31. napján kihirdetett ítéletében bűnösnek találta 5 rb. - melyből 3 rb. a Btk.318.§ (1), (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont szerint minősül és folytatólagosan elkövetett, valamint 2 rb. a Btk.318.§ (1), (2) bekezdés c) pont és (4) bekezdés b) pont szerint minősülő és büntetendő - csalás büntetében [1-6. és 11.; valamint 7-8. ítéleti tényállások]; továbbá folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetében (Btk.319.§ (1), (3) bekezdés a) pont) [9-10. tényállások]; hűtlen kezelés vétségében (Btk. 319.§ (1), (2) bekezdés) [12. tényállás]; valamint a Btk. 289.§ (1) bekezdés a) és b) pontja szerint minősülő, folytatólagosan elkövetett számvitel rendjének megsértése vétségében. A városi bíróság terheltet előzőekben részletezett cselekmények miatt egy év hat hónap börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását három év próbaidőre felfüggesztette. II.r.

vádlottat a bíróság folytatólagosan elkövetett csalás büntette [Btk.318.§ (1), (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont] és folytatólagosan elkövetett számvitel rendjének megsértése vétsége [Btk.289.§ (1) bekezdés a) és b) pont] miatt hét hónap börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette és a terheltet előzetes mentesítésben részesítette. Rendelkezett továbbá az eljárásban felmerült bűnügyi költség viseléséről akként, hogy 1.240.876 forintot I.r. vádlott a II.r. társával együtt köteles egyetemlegesen megfizetni az államnak, míg 3714 forintot I.r. vádlott egyedül visel.

Az elsőfokú bíróság ítéletét a védői és vádlotti fellebbezések folytán felülbírálv a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 3.Bf.579/2008/6. számon 2009. április 9. napán kihirdetett ítéletével megváltoztatta. I.r. vádlottat az ellene 4 rb. csalás büntette miatt emelt vád alól felmentette [1-8 ítéleti tényállások], valamint a terhére megállapított hűtlen kezelés bűncselekményét [9., 10., 12. tényállások] egységesen a Btk. 319.§ (1) bekezdésben meghatározott, de (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntettének minősítette. Az I.r. terhelttel szemben alkalmazott börtönbüntetés tartamát nyolc hónapra enyhítette, mely felfüggesztésének próbaidejét kettő évre csökkentette és a vádlottat előzetes mentesítésben részesítette.

Megváltoztatta az első fokú ítéletet II. vádlottat érintően is akként, hogy a terhelt családi cselekményét a Btk. 318.§ (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő, bűnsegédként elkövetett csalás büntettének minősítette, valamint a vádlott büntetését 2 év próbára bocsátás intézkedésre enyhítette az előzetes mentesítésre vonatkozó első fokú rendelkezés egyidejű mellőzésével.

Ezt meghaladóan a másodfokú bíróság 620.438 forint bűnügyi költség tekintetében rendelkezett annak a vádlottak által történő egyetemleges viseléséről, míg a fennmaradó 620.438 forintot az állam terhére róta. Ítélete ellen az ügyésznek, I.r. vádlottnak és védőjének biztosított másodfellebbezési jogot. II.r. vádlottat érintően záradékban megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a másod fokú ítéletben írt változtatással jogerőre emelkedett.

A másodfokú bíróság a harmadfokú eljárást is megnyitó felmentés indokát 1-8 tényállásokban írt 4 rb. csalás büntette vonatkozásában indokolása szerint arra alapozta, hogy nem találta kétséget kizáróan bizonyítottnak I.r. vádlott jogtalan haszonszerzési célzatát. Álláspontja szerint azonban jogosulatlan gazdasági előny büntette sem valósult meg, mert az I.r. vádlott által kifejtett, a Btk. 288.§ (2) bekezdése szerint minősülő magatartás a 1999-2001-es elkövetéskor még nem volt büntetendő.

A másod fokú ítélet ellen a megyei főügyészség képviselője jelentett be fellebbezést I.r. vádlott terhére a részbeni felmentés miatt a terhelt bűnösségének 4 rb. csalás büntettében történő - az I. fokú ítélet szerinti - megállapítása és a másodfokú bíróság által alkalmazott büntetés súlyosítása érdekében. Írásban indokolt jogorvoslati kérelmében kifejtette, hogy a másodfokú bíróság által alkalmazott eltérő jogi minősítés és részfelmentés téves jogi következtetés eredménye. Az elsőfokú bíróság álláspontját osztva utalt arra, hogy a megyei bíróság megállapításával ellentétben kétséget kizáróan bizonyítást nyert, hogy az 1-8. ítéleti tényállásokban írt pályázatokkal a szociális intézmény () 2.420.000 forint állami támogatáshoz jutott, mely összeggel kapcsolatban az I.r. terhelt megtévesztő magatartása

is egyértelműen bizonyított. Kiemelte azt, hogy az I.r. vádlott a pályázati pénzeket a vagyonának tekintette és abból anélkül teljesített folyamatos kifizetéseket, hogy címhez és célhoz kötöttség megtartását ellenőrizte volna. Elszámolási kötelezettségének nem tett eleget, mely tényekből kizárólag arra vonható következtetés, hogy eleve nem állt I.r. terhelt szándékában az állami támogatások célhoz kötött felhasználása, csak és kizárólag a szociális intézmény költségvetésének gyarapítása, melyet az elszámolási kötelezettség teljesítése kapcsán felhasznált valótlan tartalmú okiratok is igazolnak. A jogtalan haszonszerzési célzatra ezért szintén megalapozott következtetés vonható.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.183/2009/1-I. számú átiratában az ügyészi fellebbezés irányát fenntartva részben eltérő jogi álláspontot képviselve támadta a másodfokú bíróság döntését. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság részfelmentésre vonatkozó jogkövetkeztetése azért téves, mert az 1-4-5-6., 2-3., 7., 8., és 11. ítéleti tényállásból az I.r. vádlott tekintetében nem kerültek, nem kerülhettek mellőzésre a bűnösségét megalapozó tényállási részek, mely hiányosság miatt azonban a terhelt rendszeres jogtalan haszonszerzési célzatra irányuló jogi következtetés változatlanul levonható. Kifejtette továbbá, hogy a másodfokú bíróság eljárási szabálysértést is megvalósítva anélkül foglalkozott ítéletében az 1-8 tényállások vonatkozásában a Btk. 288.§-ban írt jogosulatlan gazdasági előny megszerzése bűncselekményének meg nem valósulásával, hogy az eltérő jogi minősülés lehetőségét megállapította volna. E körben utalt arra, hogy az I.r. terhelt büntetendőként értékelhető magatartása abban nyilvánul meg, hogy a pályázati pénzekhez eleve megtévesztéssel jutott hozzá, mely magatartás az elkövetéskor hatályos anyagi jogszabály szerint is büntetendő volt, így a Btk. 2.§ szerint az elbíráláskor hatályos Btk. szöveg alkalmazhatósága szóba sem jöhet, amellet hogy a másodfokú bíróság adós maradt a megtévesztő magatartás meg nem állapíthatóságára vonatkozó indokai kifejtésével. Megjegyezte továbbá, hogy a Btk. 2.§ helyes alkalmazásával az elkövetéskor hatályos anyagi jogszabály szerint az I.r. terhelt könyvvézetési, nyilvántartás-vezetési kötelelességeinek megszegését jelentő terhelt magatartást számviteli fegyelem megsértése vétségeként kell minősíteni. A másodfokú bíróság indokait abban osztotta, hogy az I.r. terhelt hűtlen kezelés bűncselekményével kapcsolatos cselekvősége egységesen került elbírálásra.

A fellebbviteli főügyészség képviselője az ítéltábla által tartott nyilvános ülésen az átiratában foglaltakat változatlan tartalommal fenntartva azt azzal pontosította, hogy az előzetes mentesítésre vonatkozó ítéleti rendelkezés mellőzése indokolt.

A harmadfokú bíróság nyilvános ülésén I.r. vádlott védője perbeszédében azt hangsúlyozta, hogy a terhelt súlyos, gyógyíthatatlan betegsége, házasságának megromlása folytán e házasságból származó kiskorú gyermek egyedüli eltartása és a büntetlen előéletet megkívánó munkakör indokolják a kiszabott börtönbüntetés felfüggesztésének érintetlenül hagyása mellett a terhelt előzetes mentesítés kedvezményben történő részesítését is.

Az ügyészi perorvoslat a bűnösség megállapítására irányulóan alapos.

Az ítéltábla a Be. 387.§ (1) bekezdése alapján a másodfellebbezéssel érintett I.r. vádlott vonatkozásában a Be. 393.§ (2) bekezdés szerinti nyilvános ülésen bírálta felül a megyei bíróság ítéletét, valamint az azt megelőző másod- és első fokú bírósági eljárást is.

Az ítéltábla megállapította, hogy az eljáró bíróságok lényeges perjogi hibát nem vétettek eljárásuk során, azonban kisebb súlyú, az ügy érdemi elbírálását nem befolyásoló relatív eljárási szabálysértések történtek.

Az elsőfokú bíróság az általa kihallgatott tanúkat szükségtelenül figyelmeztette a Be. 81. és 82.§-ban foglalt valamennyi abszolút, illetve relatív tanúzási akadályra. Nyilvánvaló az ugyanis, hogy az ügyben érintett tanúk egyike sem lelkeszként, illetve egyházi személyként, vagy védőként eljárva szerzett tudomást a történetekről melyekre nézve titoktartási kötelessége állna fenn. A vallomások helyességének megkérdőjelezésére alkalmas testi vagy szellemi fogyatékoság sem merült fel a tanúk esetében, de hatósági tanúként sem jártak el, amellet hogy az üggyel kapcsolatban államtitoknak, de szolgálati titoknak minősülő tényről sem lehetett tudomásuk. A szükségtelen figyelmeztetések halmaza kerülendő. A fokozott figyelmet igénylő információ áradat ugyanis odavezethet, hogy a tanú figyelmét éppen az ügyben releváns figyelmeztetés kerülheti el.

A relatív eljárási szabálysértések azonban az ügy érdemi megítélését nem befolyásolták sem önmagukban, sem összességükben.

Az ítéltábla megállapította, hogy a megyei bíróság által végzett kiegészítésekkel együtt az első- és másodfokú bíróság által rögzített tényállás megalapozott, így a Be. 388.§ alapján a harmadfokú bíróság a határozatát a másodfokú bíróság által kiegészített tényállásra alapította.

A másodfokú bíróság döntően helyesen állapította meg a fellebbezéssel érintett I.r. vádlott büntetőjogi felelősségét. Tévedett azonban amikor a terhelt felmentéséről rendelkezett az 1-8 tényállási pontok vonatkozásában akként állást foglalva, hogy a Btk. 288.§ szerinti jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntette sem megállapítható e körben. Abban azonban kétségtelenül helyesen foglalt állást, hogy a cselekmények elbírálásakor hatályos jogszabály semmiben nem eredményez kedvezőbb elbírálást a terheltre nézve, így főszabályként az elkövetéskor hatályos Btk. szöveg alkalmazandó [BH 2008.84.]. Az ítéltábla e körben utal arra, hogy a harmadfokú eljárás során a Büntető Törvénykönyvet érintő alapvetően szigorúbb rendelkezéseket tartalmazó átfogó módosítások (2009. évi LXXX.tv. 2009. augusztus 9. napjától hatályos) jelen eljárásban relevanciával nem bírtak, így az ítéltábla is a cselekmények elkövetésekor hatályos anyagi jogszabályt alkalmazta.

Az I.r. terhelt jogtalan haszonszerzési célzatára az 1-8. tényállások tekintetében valóban nem volt jogi következtetés levonható. Kisebb, elhanyagolható mértékben ugyanis megvalósultak pályázati célok. E körben az sem figyelmen kívül hagyható körülmény, hogy azért mégis egy szociális intézményről van szó, ami alapvetően szociális jelleggel is működött értve ezalatt azt, hogy szervezésében idősek és gyerekek utazhattak minimális

önköltséggel, oktatások kerültek megtartásra. Harmadrészt utal az ítélet tábla arra is, hogy az I.r. terhelt a számára bérszámfejtett jutalmaiból kisebb-nagyobb összegeket a szociális intézmény működésének finanszírozására fel is ajánlott. Az érintett elkövetési időszakot érintően a szociális intézmény minden forrását - a pályázati pénzeket, felajánlásokat is beleértve - felhasználta, sőt jelentős adósságállományt is felhalmozott.

Abban kétségtelenül helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság és az ügyben eljáró valamennyi ügyészi fórum, hogy az I.r. vádlott magatartása jogtalan volt és a terheltnek már eleve nem állt szándékában a pályázatok benyújtásakor sem a pályázati pénzek teljes egészében célhoz kötött felhasználása, de a fel nem használt összegek visszafizetése sem.

A másodfokú bíróság a vádlott csalárd magatartása körében elfogadta az elsőfokú bíróság megállapításait, azonban azt a pályázatok felé teljesítendő elszámolás során kifejtett magatartásban, illetve annak hiányában látta - helytelenül - megvalósulónak. Tévedett tehát mikor akként foglalt állást, hogy a cselekményt az elkövetéskor nem szankcionálta jogszabály, így az I.r. vádlott felmentéséről rendelkezett.

Az elkövetéskor hatályos Btk. 288.§ szerint, aki gazdasági előny megszerzése érdekében a döntésre jogosult szervet vagy személyt megtéveszti, és ezáltal maga vagy más részére jogtalanul szerzi meg az állam által biztosított gazdasági előnyt, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az 1-8. tényállásokban írt magatartások elkövetésének azon körülményeiből, hogy pályázati célok döntően egyáltalán nem, vagy csak részben kerültek megvalósításra, illetőleg egy esetben az eljáró bíróságok szerint ugyan megvalósításra került ugyan, ám a pályázatban foglaltaktól teljesen eltérően, valamint nem utolsó sorban abból, hogy egyetlen egy esetben sem került visszafizetésre a fel nem használt összeg és az ellenőrizhetőséget lehetővé tévő nyilvántartások nem kerültek vezetésre, kizárólag arra vonható következtetés, hogy az I.r. vádlottnak, mint a szociális intézmény vezetőjének már a pályázatok benyújtásának pillanatában sem állt szándékában a kilátásba helyezett vissza nem térítendő támogatások pályázatban foglalt célhoz kötött felhasználása, illetve visszafizetése.

Az I.r. terhelt a pályázatókat már azzal megtévesztette, hogy a pályázatot úgy nyújtotta be, hogy kötelezettségvállalásának nem kívánt eleget tenni. Az elnyert pályázati pénzeket nem a pályázatokban foglaltak szerinti célok megvalósítása érdekében, nem az ott írt időbeli kereteken belül kívánta felhasználni, hanem a szociális intézmény egész működését kívánta ebből finanszírozni. Az I.r. terhelt ugyanis a szociális intézmény pályázatokból eredő pénzforrásait vitathatatlanul pénzforgalmi szemlélettel kezelte, holott a célhoz kötöttség elve nyilvánvalóan megkövetelte volna az elnyert pénzeszközök elkülönített kezelését is, melyre azonban nem került sor. Ezért az I.r. vádlott egyenes szándékkal eljárva ejtette tévedésbe a pályázatókat, mely magatartása következtében kétség kívül jogtalanul jutott az általa vezetett intézmény közpénzekhez.

A vissza nem térítendő támogatásokkal a pályázató olyan pályázókat kíván közpénzekből többletforráshoz juttatni, akik olyan preferált célok megvalósítására törekednek, mely az

állami, társadalmi működéshez jótékonyan járul hozzá, ám a piacgazdasági viszonyok miatt ezen célok elérésére szolgáló anyagi javakat egyáltalán nem, vagy csak rendkívül nehezen tudnák saját működésük körében előteremteni. Ilyen preferált cél kétség kívül a szociális ellátások elősegítése is és a terhelt által vezetett intézmény látszólag megfelelt a követelményeknek. A pályázat elnyerésének, a többletforrásokhoz való hozzájutás szigorú követelményeinek azonban már nem felelt meg. A támogatások célhoz kötése a közpénzek újraelosztásával kapcsolatosan a társadalom azon elvárását juttatja érvényre, hogy a legjobban rászoruló kerüljön támogatásra.

Az I.r. terhelt jóllehet szociális intézmény keretei között tevékenykedett és ezen intézmény működése körében kerültek felhasználásra a pályázati pénzek, azonban a szigorú követelményeket figyelmen kívül hagyva nem a pályázatok által megfogalmazott társadalmi célokat valósította meg. A pénzeket emellett nem olyan mértékben, nem olyan időben használta fel, mint ahogy az a pályázatokban szerepelt. A megjelölt célokra fel nem használt összegeket pedig egyáltalán nem fizette vissza. Ezáltal úgy juttatta az általa vezetett intézményt közpénzekből származó többletforrásokhoz, hogy arra az nem lett volna jogosult, így a gazdaság többi szereplőjéhez, számos más társadalmi szervezethez képest jogtalanul került előnyösebb helyzetbe.

A terhelt Btk. 288.§ szerint minősített magatartásának folytatólagosként történő megítélésére az egyazon pályázató - sértett - sérelmére kifejtett csalárd, megtévesztő magatartások tanúsítása körében került sor.

Fentiekén túl a másodfokú bíróság helytállóan minősítette egységesen az I.r. terhelt terhére rótt hűtlen kezelés bűncselekményét, melynek kellően kifejtett jogi indokát is adta.

Elmulasztotta azonban helyesbíteni az I.r. terhelt könyv-, illetve nyilvántartás vezetési kötelezettségének elmulasztásában, ezáltal a könyvelés átláthatóságának megnehezítésében megnyilvánuló magatartásának megnevezését az elkövetéskor hatályos anyagi jogszabály szerint, melyet az ítélet tábla pótol. [Btk.289.§ a) és b)]

A másodfokú bíróság helytállóan értékelte súlyuknak megfelelően a döntően helyesen számba is vett bűnösségi körülményeket. Kiegészítésre szorul azonban e körben indokolása azzal, hogy az I.r. terhelt saját fizetéséből is felajánlásokat eszközölt a szociális intézmény javára, illetőleg a pályázati célok részlegesen megvalósultak, melyek szintén enyhítő körülményként értékelendők.

Az enyhítő körülmények túlsúlyára, nagyobb nyomatékára figyelemmel, a vádlottal szemben a másodfokú bíróság által alkalmazott szankció - részfelmentés hiányában is - kellően szolgálja a büntetés Btk. 37.§ és 83.§-ában írt céljait és elveit. A kiszabott büntetés felfüggesztésére is törvényesen kerülhetett sor az I.r. vádlott esetében. Személyi körülményei - kiskorú gyermek eltartásáról egyedülálló, súlyos betegségben szenvedő szülőként történő gondoskodás - lehetővé teszi feltételes elítélését az eddigi életvezetése - büntetlen előélete - ismeretében valószínűsítve azt, hogy tartózkodik a jövőben bűncselekmények elkövetésétől.

A terhelt előzetes mentesítésre vonatkozó rendelkezés mellőzését sem találta indokoltnak az ítéltábla, figyelemmel arra, hogy a terhelt életvezetése alapján arra változatlanul érdemesnek találta.

A másodfokú bíróság a bűnügyi költség körében is törvényesen rendelkezett.

Mindezekre figyelemmel az ítéltábla a Be. 398.§ (1) bekezdés alapján a megyei bíróság ítéletét a rendelkező rész szerint megváltoztatta, míg egyebekben a Be. 397.§ szerint annak helybenhagyásáról rendelkezett.

Debrecen, 2009. november 16.

Dr. Kardos Sándor sk.. Elek Balázs sk.. Gömöri Olivér sk.		
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

Záradék: A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2009. április 9. napján kihirdetett 3.Bf.579/2008/6. számú ítélete a fellebbezéssel érintett I.r. vádlott tekintetében jelen harmad fokú ítéletben írt változtatással 2009. november 16. napján jogerős és a szabadságvesztés büntetés kivételével végrehajtható.

Dr. Kardos Sándor sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő